

УДК 330.341

**ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ТА ТУРЕЧЧИНІ**

Ровенська Вікторія, к.е.н., доцент, Донбаська державна машинобудівна академія, м. Краматорськ, rovenskaya.viktoriya@gmail.com, +380683847505

Лінник Вікторія, магістр, Донбаська державна машинобудівна академія, м. Краматорськ

Rovens`ka Viktoriya, PhD in economy, Associate Professor of department of Economics of enterprise, Donbass State Engineering Academy, Kramatorsk

Liny`k Viktoriya, Master Degree Program Subject Area «Economics», Donbass State Engineering Academy, Kramatorsk

Rovenska V., Linyuk V. Features of implementation of corporate social responsibility of business in Ukraine and Turkey.

The article discusses the priorities and mechanisms for implementation of CSR, which must adhere to socially responsible enterprise. Attention is paid to differences in the understanding of the CSR concept in Ukraine and Turkey. For companies in Ukraine CSR - is not a voluntary thing, "commitments to the Ukrainian society." The differences between the interpretations of CSR Ukrainian companies - hardly noticeable. That is, Ukraine has no clear idea managers and employees of companies with respect to corporate social responsibility concept of business and its importance in the life of the enterprise. In Turkey, CSR is essential for companies and firms not only to become more competitive, but to make employees more active, save the environment and o support the community. The article paid attention to varieties of reporting on corporate social responsibility. It should be noted that recently in Ukraine have begun to use the form of ISO 26000. reporting in Turkey, the organization for reporting on CSR also used similar forms and methods of reporting. The greatest demand among Turkish firms reporting form uses the Standards Board of the International Integrated Reporting. After analyzing the information, it can be argued that in Ukraine, the growing level of business awareness of the social responsibility concept. But to ensure the effective implementation of the system of corporate social responsibility concept of close cooperation between government, business and society.

Ровенська В., Лінник В. Особливості впровадження корпоративної соціальної відповідальності бізнесу в Україні та Туреччині.

В статті розглянуті пріоритетні напрями та механізми реалізації КСВ, яких повинні дотримуватись соціально відповідальні підприємства. Увага приділена розбіжностям розуміння сутності поняття КСВ в Україні та Туреччині. Для компаній в Україні КСВ - це не добровільна річ, а «зобов'язання перед українським суспільством». Відмінності між тлумаченнями КСВ українських компаній - ледь помітні. Тобто, в Україні ще немає чіткого уявлення керівниками та співробітниками підприємств щодо поняття корпоративної соціальної відповідальності бізнесу та його значимості в житті підприємства. В Туреччині КСВ є важливою для підприємств та фірм не тільки щоб стати більш конкурентоспроможними, але, щоб зробити співробітників більш активними, зберегти навколишнє середовище і для підтримки суспільства. В статті приділена увага різновидам звітності в області корпоративної соціальної відповідальності. Слід зазначити, що зовсім недавно в Україні почали використовувати форму звітності ISO 26000. В Туреччині, організації для звітності по КСВ також застосовують аналогічні форми та методи звітностей. Найбільшим попитом серед турецьких фірм користується форма звітності за стандартами Міжнародної Ради з Інтегрованої звітності. Проаналізувавши інформацію, можна стверджувати, що в Україні зростає рівень обізнаності підприємств про концепцію соціальної відповідальності. Але для забезпечення ефективної системи впровадження концепції корпоративної соціальної відповідальності необхідна тісна співпраця між урядом, бізнесом і суспільством.

Ровенская В., Линник В. Особенности внедрения корпоративной социальной ответственности бизнеса в Украине и Турции.

В статье рассмотрены приоритетные направления и механизмы реализации КСО, которых должны придерживаться социально ответственные предприятия. Внимание уделено различиям понимания сущности понятия КСО в Украине и Турции. Для компаний в Украине КСО - это не добровольная вещь, а «обязательства перед украинским обществом». Различия между толкованиями КСО украинских компаний -

едва заметны. То есть, в Украине еще нет четкого представления руководителями и сотрудниками предприятий относительно понятия корпоративной социальной ответственности бизнеса и его значимости в жизни предприятия. В Турции КСО является важной для предприятий и фирм не только чтобы стать более конкурентоспособными, но, чтобы сделать сотрудников более активными, сохранить окружающую среду и для поддержки общества. В статье уделено внимание разновидностям отчетности в области корпоративной социальной ответственности. Следует отметить, что совсем недавно в Украине начали использовать форму отчетности ISO 26000. В Турции, организации для отчетности по КСО также применяют аналогичные формы и методы отчетностей. Наибольшим спросом среди турецких фирм пользуется форма отчетности по стандартам Международного Совета по Интегрированной отчетности. Проанализировав информацию, можно утверждать, что в Украине растет уровень осведомленности предприятий о концепции социальной ответственности. Но для обеспечения эффективной системы внедрения концепции корпоративной социальной ответственности необходимо тесное сотрудничество между правительством, бизнесом и обществом.

Актуальність теми. В розвинутих країнах світу, а також на міжнародних ринках вже досить тривалий час реалізується корпоративна соціальна відповідальність, як елемент довгострокової стратегії, який є невід'ємною умовою стійкого розвитку компаній та бізнесу в цілому. Окрім цього КСВ відкриває доступ до широкого кола інвестиційних ресурсів і допомагає досягти стійкого економічного і соціального розвитку. За останні роки економіка України зазнала значних змін. Першочерговим завданням для більшості українських компаній, безумовно, було управління ростом і розвитком, а також вжиття заходів, спрямованих на подолання наслідків економічної кризи. Тим не менш, деякі компанії в Україні виділяли ресурси і час на підготовку своїх перших звітів зі сталого розвитку, слідує тенденції, яку задають протягом останніх десяти років компанії в Західній Європі і інших країнах світу. В Туреччині протягом тривалого часу підприємства використовують звіти міжнародних стандартів для відображення своєї соціальної діяльності бізнесу.

Таким чином, в теперішній час, розробка стратегії корпоративної соціальної відповідальності для підприємства є однією з невід'ємних складових успішного функціонування, адже переносить на вищий рівень взаємозв'язки з суспільством та є одним з найбільш важливих чинників на шляху до економічного розвитку, як окремого підприємства, так і нашої країни в цілому

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз робіт, присвячених корпоративній соціальній відповідальності та її відображенню у звітах свідчить про те, що проблема соціальної відповідальності в тому або іншому ступені була вивчена в значній кількості наукових праць вітчизняних вчених, таких як: Д. Баюра, О. Грішнова, О. Бобирь, О. Олійник, Е. Лібанова та ін.

Мета статті полягає у аналізі сутності поняття корпоративної відповідальності, методів і стандартів ведення звітності КСВ в Україні та Туреччині та розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності впровадження КСВ.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день підприємства України функціонують в нестабільних та жорстких умовах. Багато фірм на українському ринку через фінансову кризу були вимушені визнати себе банкрутами та ліквідуватися. Підприємства, які залишились на ринку, переходячи до ринкової економіки, діють в умовах конкуренції, як на внутрішніх, так і на зовнішніх ринках. Щоб залишатися на ринку та бути одними з кращих, українські фірми повинні орієнтуватися на успішні міжнародні організації. Саме це підштовхує підприємства не стояти на місці, а шукати сучасні та ефективні методи оптимізації середовища, щоб не втратити свого споживача. Також це спонукає до отримання максимального прибутку та мінімізації загроз та витрат. Зокрема, успішні компанії являють собою "ласий шматочок" для зарубіжних інвесторів та стейкхолдерів - широкого кола зацікавлених осіб, які впливають на діяльність компанії або відчувають її вплив на собі.

У зв'язку з цим одним з найважливіших інститутів ринкової економіки стає корпоративна соціальна відповідальність (КСВ).

Існує багато версій щодо визначення корпоративної соціальної відповідальності. Але ми зупинимось на узагальненому визначенні КСВ. Отже, відомо, що корпоративна соціальна відповідальність – це спосіб управління бізнес-процесами з метою забезпечення позитивного впливу на суспільство [1, с.187]; це зобов'язання бізнесу вносити свій внесок у сталий економічний розвиток, трудові відносини з працівниками, їх сім'ї, місцевою спільнотою і суспільством у цілому для поліпшення їх якості життя [2, с.224].

Корпоративна соціальна відповідальність має багаторівневий характер[4, с.1]:

- перший рівень (базовий). Цей рівень передбачає виконання таких зобов'язань: своєчасну оплату податків, виплату заробітної плати, по можливості - створення нових робочих місць (розширення штату співробітників);
- другий рівень. Цей рівень передбачає забезпечувати співробітників адекватними умовами не тільки роботи, але і життя: підвищення рівня кваліфікації персоналу, профілактичне лікування, будівництво житла, розвиток соціальної сфери;
- третій (вищий) рівень відповідальності. Передбачає благодійну діяльність.

Але, в складних економічних умовах основна маса підприємств як України, так і інших країн підтримують базовий рівень, що обумовлюється законом встановленої необхідністю. Проте, слід зазначити, що з кожним роком корпоративна соціальна відповідальність набуває більш вагомої значимості в діяльності підприємств, що безумовно є позитивною тенденцією.

Існують пріоритетні напрями та механізми реалізації КСВ, яких повинні дотримуватись соціально відповідальні підприємства. Серед них визначимо наступні [3, с.12]: відповідальні практики стосовно персоналу, охорона навколишнього середовища, сумлінні ділові практики, відповідальні практики відносно споживачів, розвиток місцевих громад, благодійність та волонтерство.

Отже, визначимось, як українські підприємства розуміють, що таке корпоративна відповідальність, на якому етапі знаходиться КСВ в Україні та яких принципів КСВ дотримуються керівники українських компаній.

Концепція корпоративної соціальної відповідальності розвивається вже не один рік в Україні. Центр Розвитку КСВ [8] виділив п'ять етапів розвитку за попередні п'ять років, що свідчить про динамічність і популярності як самої концепції, так і ефективності для організацій, які її реалізують. В більшій мірі, поки це відноситься до великих компаній в Україні. За даними Центру Розвитку КСВ [8] у відсутності єдиного тлумачення КСВ до прийняття міжнародного стандарту, компанії розробили своє власне бачення і розуміння. Важливим є не те, що таке розуміння розроблено, а те - наскільки співробітники компанії зможуть розповісти про КСВ своєї компанії. Величезну допомогу в тотожності відповідей може грати HR-департамент, однією з завдань якого є донесення корпоративних цінностей, в тому числі і КСВ, до кожного співробітника в організації.

Для компаній в Україні КСВ - це не добровільна річ, а «зобов'язання перед українським суспільством», саме «українське суспільство» - досить часто згадується словосполучення в термінології. Відмінності між тлумаченнями КСВ українських компаній - ледь помітні. Також, представники компаній не змогли привести в своїх відповідях термінологію, викладену на сайті. Причиною цього є занадто складні тлумачення, які ускладнюють сприйняття і не показують унікальність КСВ певної компанії. Деякі компанії пояснюють КСВ своєї організації 5-6 абзацами, як результат, навіть для топ-менеджменту важко визначити «а чим власне КСВ моєї компанії відрізняється від іншої». І якщо це важко усвідомити на вищому рівні, то ще складніше це зрозуміти на рівні менеджера і рядового читача/глядача. Отже, як бачимо, в Україні ще немає чіткого уявлення керівниками та співробітниками підприємств щодо поняття корпоративної соціальної відповідальності бізнесу та його значимості в житті підприємства. Розглянемо, що значить корпоративна

соціальна відповідальність бізнесу для Туреччини. В Туреччині створена та досить успішно функціонує асоціація КСВ, які співпрацює з асоціацією КСВ в Європі.

Асоціація КСВ в Туреччині - це незалежна неурядова організація, створена зусиллями наукових організацій, бізнес структур та інших організацій громадянського суспільства, з метою просування ідеалів КСВ не тільки в світі бізнесу, а й також серед інших груп стейкхолдерів, таких як державні і недержавні організації. Як вважає асоціація, КСВ є важливою для фірм не тільки щоб стати більш конкурентоспроможними, але, щоб зробити співробітників більш активними, зберегти навколишнє середовище і для підтримки суспільства. Кожна людина/організація повинна виконувати свою відповідальність по відношенню до своїх зацікавлених сторін [10]. Асоціація КСВ Туреччини заснована розвивати розуміння соціальної відповідальності і сприяння КСВ в національному і регіональному рівнях з метою сталого прогресу і соціального успіху. За даними Grant Thornton Туреччина активно приймає участь та займає лідируючі позиції у світі щодо пом'якшення впливу своєї діяльності на навколишнє середовище, шляхом покращення енергоефективності та керуванням відходами. КСВ в Туреччині активно підтримується неурядовими організаціями шляхом спонсорства та вкладання інвестицій. Можна сказати, що КСВ для турецьких організацій спрямована більше на робітників компаній, також особа увага приділена охороні навколишнього середовища.

Що ж стосується звітності по соціальній відповідальності, то тут кожна країна застосовує свої методи. Існує обмежена кількість зовнішніх нормативних документів, що регулюють звітність соціального розвитку. Фактично багато компаній готують річні звіти, в які на свій розсуд включають інформацію про сталий розвиток, використовуючи різні стандарти і нормативні бази звітності зі сталого розвитку, розроблені незалежними і неурядовими організаціями. Все частіше в підсумкові звіти включаються розділи, присвячені соціальній відповідальності. Великі компанії випускають навіть окремі склепіння з досягненнями, які містять детальну інформацію про таку активність.[6]. Практика ведення публічної фінансової звітності налічує понад 150 років, тоді як про свої соціальні ініціативи представники бізнесу стали згадувати тільки два десятиліття тому. Але за цей період був відзначений значний прогрес. Зараз в світі щорічно випускається понад 6 тис. корпоративних звітів, що містять розгорнуту інформацію про соціальну відповідальність (в 1992-му в світ вийшли тільки 20 подібних документів)[7].

Експерти вважають, що демонструвати не тільки свої комерційні успіхи, а й досягнення в задоволенні суспільних потреб підприємства змушують кілька факторів: зростаючі вимоги прозорості в комерційній діяльності, збільшення впливу соціальних медіа, посилення контролю роботи компанії з боку третіх осіб. Демонструючи свою турботу про суспільство, корпорації прагнуть підвищити рівень довіри до себе з боку зацікавлених груп, збільшити приплив інвестицій, створити репутацію соціально відповідальної організації [7].

У міжнародній практиці ведення КСВ застосовуються наступні стандарти: Стандарт корпоративної соціальної відповідальності (SA 8000), розроблений міжнародною некомерційною організацією Social Accountability International в 1997 р.; Стандарт AA1000 (AccountAbility 1000 - "1000 Відповідальність"), розроблений британським Інститутом соціальної та етичної звітності (Інститут соціальної та етичної звітності) в 1999 р.; Керівництво з соціальної ISO 26000: ТОВ було випущено Міжнародною організацією зі стандартизації (ISO) в 2010 р.; Міжнародний стандарт GRI (Global Reporting Initiative - Глобальна ініціатива зі звітності).

Створення звітів, які пов'язані зі соціальною діяльністю компанії та сталим розвитком, явище нове для українських фірм. Компанії в Україні готують свої звіти зі сталого розвитку, слідуючи тенденції, яку задають протягом останніх десяти років компанії в Західній Європі і інших країнах світу. Ця тенденція полягає в тому, що компанії приділяють додаткову увагу корпоративної відповідальності перед суспільством.

За даними United Nations Global Compact в Україні найбільш часто використовуються дві нормативні бази звітності: Глобальна ініціатива зі звітності (Global Reporting Initiative) (ГІЗ) і Глобальний договір організації Об'єднаних Націй (United Nations Global Compact) (ГДООН). Слід зазначити, що зовсім недавно в Україні почали використовувати форму звітності ISO 26000. Стандарт ISO 26000 підготовлений з ініціативи Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) і опублікований в 2010 р. У розробці стандарту брали участь близько 400 експертів в області КСВ з більш ніж 90 країн. Стандарт призначений для використання не тільки компаніями, а й організаціями інших секторів, в тому числі державного і некомерційного. [3, с.32].

ГІЗ - це незалежна організація, створена в 1997 році для розробки нормативної бази звітності зі сталого розвитку. Компанії застосовують ГІЗ добровільно для відображення результатів своєї господарської, природоохоронної та соціальної діяльності, дотримуючись ряду показників, які компаніям рекомендують використовувати. При підготовці звіту відповідно до рівня застосування організація, котра готує такий звіт, повинна відбивати всі показники результативності з обов'язковим зовнішнім підтвердженням максимальних рейтингів. За останні роки звітність зі сталого розвитку відповідно до Керівництва по звітності у сфері сталого розвитку ГІЗ підготували п'ять українських компаній. Це: ДТЕК, Метінвест, СКМ, Оболонь, та Банк «Надра».

Українські компанії, які підготували звіти відповідно до стандартів ГІЗ, є великими організаціями. Деякі компанії, які підготували зазначені звіти, відзначили, що для збору необхідних даних і підготовки звіту їм було потрібно мінімум півроку. Обмежене застосування стандартів ГІЗ компаніями в Україні та інших країнах може пояснюватися великою об'ємністю і складністю її посібників для застосування невеликими організаціями. ГІЗ працює у співпраці з Глобальним договором ООН (ГДООН) - ініціативою ООН, яка регулює підготовку звітності про виконання основних принципів і підтримуючої прийняття організаціями в усьому світі стійкою і соціально відповідальної корпоративної політики, а також публікацію звітності про її реалізації. Компанії можуть добровільно реєструватися в мережі ГДООН і регулярно відображати в звітності підтримку принципів ГДООН. При цьому ГДООН не підтверджує виконання компаніями цих принципів і не має механізмів моніторингу, що дозволяють контролювати дотримання компаніями цих принципів. Українські комерційні компанії та організації активно реєструються і публікують звітність відповідно до принципів ГДООН. Цей факт підтверджує визнання української мережі ГДООН однією з трьох найбільш ефективних у світі.

В Туреччині, як і в Україні, організації для звітності по КСВ також застосовують аналогічні форми та методи звітностей. Найбільшим попитом серед турецьких фірм користується форма звітності за стандартами Міжнародної Ради з Інтегрованої звітності. Ці стандарти націлені на більш великі компанії, однак принцип демонстрації того, як підприємство здійснює свою діяльність не тільки фінансово, але і в більш широкому соціальному, екологічному та економічному контексті, застосований до організацій будь-якого розміру. Більше кажучи, за даними Grant Thornton в Туреччині 74% підприємств підтримують інтеграцію показників стійкості до фінансової звітності. 46 % турецьких компаній надають звітності щодо стійкості. Певна частина суспільства дивиться скептично на процес підготовки звітності про сталий розвиток, що не регульований законодавчо. Будь-яка комерційна компанія або організація має можливість готувати підсумкові звіти про сталий розвиток на основі ГІЗ, ГДООН або інших концепцій, в тому числі і звіти, підготовлені виключно в рекламних цілях. Щирість таких звітів про сталий розвиток може викликати сумніви; особливо це стосується звітності компаній, що займаються діяльністю, яка вважається такою, що завдає шкоди навколишньому середовищу, а також тих комерційних структур, вартість яких значно впала в результаті неефективного або несумлінного управління. Так, однією з найбільш значних проблем, що стоять перед українськими комерційними компаніями, є корупція, при цьому в звітах про сталий

розвиток, підготовлених українськими компаніями, міститься надзвичайно мало інформації про те, які заходи вживають компанії в зв'язку з цим.

Висновки.

Проаналізувавши інформацію, можна стверджувати, що в Україні зростає рівень обізнаності підприємств про концепцію соціальної відповідальності. Велика кількість суб'єктів бізнесу здійснювала заходи соціальної відповідальності щодо своїх стейкхолдерів. На теперішній момент в Україні існують фактори, які мають істотний вплив на практику КСВ, серед них: структура економіки, іноземні інвестиції, неефективна система соціального захисту та інше. Для побудови ефективної системи впровадження КСВ в Україні необхідно створити умови для діалогу між урядом, бізнесом і суспільством, розробити національну загальну стратегію розвитку КСВ, створити єдиний інформаційний сайт для забезпечення обізнаності суб'єктів бізнесу в сфері практичних питань КСВ.

В даний час в Україні не існує регулятивних вимог до публікації звітів про сталий розвиток. Оскільки, звіти друкуються добровільно, то це дозволяє компаніям розкривати в звітах тільки сприятливу для себе інформацію і уникати тих, які свідчать про погіршення ситуації або вважаються занадто делікатними для відображення їх у звітності. Для боротьби з цими негативними моментами, в Україні, слід розробити єдину концепцію соціальної відповідальності бізнесу, яка б ввібрала в себе досвід інших держав, та була б адаптована до специфіки українського бізнесу. До тих пір, поки не будуть прийняті законодавчі вимоги до підготовки звітності про сталий розвиток, існує лише один спосіб подолати ці складності, а саме: українські комерційні компанії повинні почати відображати в своїй звітності ті області, в яких потрібні поліпшення, і випускати таку звітність на регулярній основі, що дозволить засвідчити готовність і здатність компанії до безперервного вдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Антошко Т. Р. Інституціонально-організаційні заходи щодо впровадження української моделі корпоративної соціальної відповідальності / Т.Р. Антошко // *Формування ринкових відносин в Україні*. – 2011. – № 10 (101). – с. 187-193.
2. Бобирь О.І. Концепції корпоративної відповідальності в стратегіях міжнародного менеджменту // *Науково-виробничий журнал "Бізнес-навігатор"*. 2013. – №1(30). – с.224-230.
3. *Корпоративная социальная ответственность: новая философия бизнеса* // Учебное пособие. Внешэкономбанк. - М., 2011. - 57 с.
4. Кошелева Е. Г. Корпоративная социальная ответственность как инструмент корпоративного управления // *Украина*. 2014. - с.2-4.
5. Лебедев И. В. Концепция социальной ответственности бизнеса: генезис и перспективы развития на Украине // XII Международная конференция по истории управленческой мысли и бизнеса. - М.: 2011. - с. 2-5.
6. Алексеев Э.С. Корпоративная отчетность по социальной ответственности бизнеса как инструмент информационной открытости компаний [Электронный ресурс] // Информационно-аналитический онлайн-портал "Предпринимательство и право". - 2016. Режим доступа к статье: <http://lexandbusiness.ru>
7. Гош А. КСО в ежегодных отчетах компаний [Электронный ресурс]. Режим доступа к статье: <http://director.com.ua/brending-marketing-piar/kso-v-ezhegodnykh-otchetakh-kompanii>
8. Центр розвитку корпоративної соціальної відповідальності в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://csr-ukraine.org>
9. United Nations Global Compact [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.unglobalcompact.org>
10. Corporate Social Responsibility Association of Turkey [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://csrturkey.org>

References:

1. Antoshko T. R. Insty`ucional`no-organizacijni zahody` shhodo vprovadzhennya ukrayins`koyi modeli korporaty`vnoyi social`noyi vidpovidal`nosti / T.R. Antoshko // *Formuvannya ry`nkovy`x vidnosy`n v Ukrayini*. – 2011. – # 10 (101). - с. 187-193.

2. *Boby`r` O.I. Konceptiyi korporaty`vnoyi vidpovidal`nosti v strategiyax mizhnarodnogo menedzhmentu // Naukovo-vy`robny`chy`j zhurnal "Biznes-navigator". 2013. – #1(30). – s.224-230.*
3. *Korporativnaya social'naya otvetstvennost': novaya filozofiya biznesa // Uchebnoe posobie. Vneshekonombank. - M.;, 2011. - 57 s.*
4. *Kosheleva E. G. Korporativnaya social'naya otvetstvennost' kak instrument korporativnogo upravleniya // Ukraina. 2014. - s.2-4.*
5. *Lebedev I. V. Konceptiya social'noj otvetstvennosti biznesa: genesis i perspektivy razvitiya na Ukraine // XII Mezhdunarodnaya konferenciya po istorii upravlencheskoj mysli i biznesa. - M.: 2011. - s. 2-5.*
6. *Alekseev E.H.S. Korporativnaya otchetnost' po social'noj otvetstvennosti biznesa kak instrument informacionnoj otkrytosti kompanij // Informacionno-analiticheskij onlajn-portal "Predprinimatel'stvo i pravo". - 2016. Rezhim dostupa k stat'e: <http://lexandbusiness.ru>*
7. *Gosh A. KSO v ezhegodnyh otchetah kompanij [Elektronnyj resurs]. Rezhim dostupa k stat'e: <http://director.com.ua/brending-marketing-piar/kso-v-ezhegodnykh-otchetakh-kompanii7>.*
8. *Centr rozvy`tok korporaty`vnoyi social'noyi vidpovidal`nosti v Ukrayini [Elektronny`j resurs]. Rezhym dostupu: <http://csr-ukraine.org>*
9. *United Nations Global Compact [Elektronny`j resurs]. Rezhym dostupu: <https://www.unglobalcompact.org>*
10. *Corporate Social Responsibility Association of Turkey [Elektronny`j resurs]. Rezhym dostupu: <http://csrturkey.org>*

Keywords: *social responsibility, stakeholders, levels of corporate social responsibility, priority areas for the implementation of CSR, reporting on social responsibility, standards CSR, reporting ISO 26000, the UN Global compact, GRI*

Ключові слова: *соціальна відповідальність, стейкхолдери, рівні корпоративної соціальної відповідальності, пріоритетні напрями реалізації КСВ, звітність по соціальній відповідальності, стандарти КСВ, звітність ISO 26000, Глобальний договір ООН, ГІЗ*

Ключевые слова: *социальная ответственность, стейкхолдеры, уровни корпоративной социальной ответственности, приоритетные направления реализации КСО, отчетность по социальной ответственности, стандарты КСО, отчетность ISO 26000, Глобальный договор ООН, ГИО*